

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA

Emil Ślązak

RECENZJA KSIĄŻKI MARIANA DANILUKA „RYNKI FINANSOWE W ZGLOBALIZOWANEJ GOSPODARCE”⁸⁷

[**słowa kluczowe:** instytucje finansowe, rynki walutowe, systemy kapitałowe, bankowość, globalizacja]

Streszczenie

Prezentowany tekst stanowi recenzję publikacji pt. *Rynki finansowe w zglobalizowanej gospodarce* autorstwa prof. dr hab. Mariana Daniluka wskazującą na bogaty zakres tematyczny i autorski charakter naukowy tej pozycji. W kontekście aktualnych turbulencji na międzynarodowych rynkach finansowych, głównym celem niniejszego opracowania jest syntetyczna analiza problematyki poruszanej w książce, z perspektywy współczesnych mechanizmów o charakterze strukturalnym i podmiotowym na rynkach finansowych.

* * *

Książka *Rynki finansowe w zglobalizowanej gospodarce* stanowi przekrojowe kompendium podstawowej wiedzy o różnorodnych mechanizmach funkcjonowania rynków i podmiotów finansowych, zarówno w wymiarze krajowym jak i międzynarodowym. Na wyróżnienie zasługuje szeroki zakres tematyczny opisany w sposób syntetyczny, a równocześnie niezwykle przystępny i przejrzysty. Jasna i czytelna formuła wyводу sprawia, że zagadnienia o dużym stopniu złożoności i wzajemnych powiązań są zaprezentowane w sposób wysoce zrozumiały szczególnie dla czytelnika dysponującego niewielkim zasobem wiedzy o świecie finansów. Z tego też względu wysokie walory dydaktyczne recenzowanej książki

⁸⁷ Marian Daniluk; *Rynki finansowe w zglobalizowanej gospodarce*. Oficyna Wydawnicza im. profesora Leszka Krzyżanowskiego Wyższej Szkoły Menedżerskiej, Warszawa 2010.

sprawiają, iż jest to ważna pozycja na krajowym rynku wydawniczym. Jednocześnie wysoka aktualność poruszanej problematyki funkcjonowania współczesnych rynków finansowych sprawia, że jest to książka wyróżniająca się pośród innych pozycji dostępnych w nurcie przedmiotu.

W pierwszych dwóch rozdziałach, stanowiących wprowadzenie dla dalszych rozważań, Autor przedstawił istotę i generalną klasyfikację rynków finansowych. Podstawowe pojęcia są wyróżnione w tekście i opatrzone zwięzłą charakterystyką, a całość wyводу jest dobrze zilustrowana rysunkami i tablicami. Wysoki stopień syntezy czyni tekst wysoce czytelny dla odbiorcy, chociaż rozważania analizujące bardzo istotne pojęcie ryzyka w funkcjonowaniu rynków finansowych są oddzielone i zamieszczone w przedostatnim rozdziale. Wyróżnienie rynku papierów wartościowych jako oddzielnego segmentu wobec rynku pieniężnego i kapitałowego jest podejściem spotykanym w literaturze przedmiotu, ale może tworzyć wrażenie wtórności poruszanych zagadnień.

Kolejny rozdział traktuje o roli pieniądza w mechanizmach funkcjonowania rynków finansowych. Problematyka jest przedstawiona w sposób kompleksowy i przejrzysty szczególnie dla odbiorcy nie mającego do tej pory kontaktu z teoretycznym ujęciem pieniądza. Warto przy tej okazji wskazać, że definicja pieniądza elektronicznego została już wprowadzona w skali międzynarodowej przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei, a w wymiarze europejskim zapisami Dyrektywy 2000/46/WE. Pieniądz elektroniczny jest tylko jedną z kategorii pieniądza bezgotówkowego i dyskusyjne jest utożsamianie tego pojęcia wyłącznie z rynkiem kart płatniczych. Na wyróżnienie zasługuje przejrzystość tekstu o „ewolucji systemów pieniężnych” określanych w literaturze przedmiotu jako międzynarodowe systemy walutowe. Dużą zaletą tej części książki jest klarowność wyводу o zmianie wartości pieniądza w czasie, przy czym pewien niedosyt pozostawia brak pojęcia dyskonta i kapitalizacji, jak również istoty walut i dewiz na tle koncepcji pieniądza.

Rozdział czwarty wprowadza czytelnika w szerokie spektrum funkcjonowania zróżnicowanych instytucji finansowych z czytelnym opisem ich znaczenia w funkcjonowaniu współczesnych rynków finansowych. Kompleksowości tekstu nie umniejsza fakt, iż na gruncie prawnym fundusze inwestycyjne nie są samodzielną instytucją, lecz formą działalności operacyjnej Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych SA. Opis jest bardzo przekrojowy, a poruszana problematyka zróżnicowana tematycznie, co jest niewątpliwie atutem tego rozdziału.

Rozdział poświęcony rynkowi pieniężnemu jest również kompleksowy, a jego struktura jasna i czytelna. Nawiązując do prezentowanej treści bankowych instrumentów finansowych należy podkreślić, iż autoryzację transakcji od strony

technicznej dokonuje centrum autoryzacyjno-rozliczeniowe, a od strony formalnej wydawca karty. Dla czytelnika nieprzygotowanego w materii finansów warto rozważyć uwzględnienie syntetycznych wyjaśnień, wskazanych w tekście rodzajów czeków oraz form i funkcji weksla. Na wyróżnienie zasługuje fakt zamieszczenia bardzo jasnego opisu funkcjonowania systemów rozliczeniowych i rozrachunkowych w Polsce i na świecie. Mocno syntetyczny opis systemu SEPA (*Single Euro Payments Area* – Jednolity Obszar Płatności Euro) może jednak prowadzić do nadmiernych uproszczeń, m.in. dyrektywa 2007/64/WE (tj. PSD – *Payment Service Directive*) oznaczała wprowadzenie ram prawnych dla znacznie wcześniej rozpoczętych prac nad budową tego systemu. Szczególnie ważne byłoby też wyszczególnienie w tekście trzech podstawowych instrumentów SEPA, tj. polecenia przelewu, polecenia zapłaty oraz mikroprocesorowych kart płatniczych z terminem implementacji znacznie dłuższym niż wskazane w tekście dwa lata.

Opis rynku walutowego i kapitałowego wprowadza czytelnika w świat nie tylko teorii, ale również prezentuje dane statystyczne wskazujące na faktyczny stopień rozwoju rynków. Rozdziały te są bez wątpienia przykładem jasnej i co ważne, kompleksowo przedstawionej materii w zakresie nauki o finansach, budząc uznanie za bardzo wszechstronne zaprezentowanie bardzo zdywersyfikowanej tematyki. Jednakże należy podkreślić, iż według ustawy z dnia 29.07.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. Nr 184 poz. 1539), emisja publiczna papierów wartościowych została zapisana w art. 3. 1. jako *proponowanie odpłatnego nabycia papierów wartościowych w dowolnej formie i w dowolny sposób, jeżeli propozycja jest skierowana do co najmniej 100 osób lub do nieoznaczonego adresata*. Również powyższa ustawa zastąpiła wskazaną w tekście ustawę o publicznym obrocie papierów wartościowych, określając na nowo zasady sporządzania prospektu emisyjnego.

Kolejne rozdziały obejmują rozważania nad funkcjonowaniem rynków finansowych w zakresie instrumentów pochodnych oraz organizacji rynku giełdowego. Dużą zaletą tej części książki jest opatrzenie treści bardzo przejrzystymi przykładami zastosowania kontraktów terminowych i opcji, jak również zawarcie opisu podstawowych wskaźników giełdowych.

Rozdział dziesiąty prezentuje opis usług zaliczanych do kategorii bankowości inwestycyjnej, której rozwój, a zarazem spektakularny upadek, były w USA efektem m.in. procesów globalizacji wskazanych w tytule książki. Przyjęte przez Autora podejście do problematyki jest kompleksowe, ale też zgodnie z przyjętą konwencją książki, syntetyczne. Natomiast kolejny rozdział charakteryzuje w sposób przekrojowy aktualnie funkcjonujące instytucje finansowe. Jest to opis

bardzo rzetelny, prezentujący współczesną transformację struktury podmiotowej polskiego rynku finansowego. Wśród wielu instytucji warto jednak wskazać także, iż obok firm leasingowych rozwijają się instytucje factoringowe, a na szeroko prezentowanym rynku funduszy inwestycyjnych rośnie znaczenie funduszy specjalistycznych jak m.in. *venture capital*.

Ostatnia część książki jest poświęcona charakterystyce międzynarodowych rynków finansowych. Rozważania są szczególnie interesujące w zakresie analizy kryzysu z lat 2007-2009 oraz wskazania zestawu doświadczeń i wniosków płynących z tych zdarzeń. Dzięki tej problematyce książka nie traci na swojej aktualności.

Reasumując recenzowana książka stanowi pozycję o bardzo przekrojowej, bogatej i zwartej treści, prezentującej aktualny stan rozwoju rynków finansowych w wymiarze krajowym i międzynarodowym. Z tego też względu zasługuje na rekomendację, jako pozycja syntezująca wiedzę, stanowiąc bardzo dobry podręcznik do nauczania treści programowych z zakresu funkcjonowania rynków finansowych, wykładanych na szczeblu szkolnictwa średniego i wyższego.

Ryc. 1. Okładka recenzowanej książki Mariana Daniluka.